

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 2.9.2025
TyV@eduskunta.fi

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräistä asbestipurkutyötä koskevista vaatimuksista annetun lain 2 ja 11 §:n, työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 48 §:n ja työturvallisuuslain muuttamisesta (HE 68/2025 vp)

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikkoasiassa. Työturvallisuussäätely ja sitä kautta työnantajille asetettavat velvoitteet laajenevat jatkuvasti sekä EU:n kautta tulevan lisäsäätelyn ja että meillä tehtävien kansallisten toimien seurauksena. Pidämme työntekijöiden terveydestä ja turvallisuudesta huolehtimista erittäin tärkeänä ja haluammekin kiinnittää valiokunnan huomion siihen, että meillä Suomessa on yksi Euroopan kattavimpia työturvallisuussäädöksiä.

Nyt ehdotettavat lainsäädäntömuutokset liittyvät hyvin spesiaaliin asiaan ja koskettavat vain osaa edustamistamme toimialoista. Lainvalmistelua on tehty asbestisäännöksiin liittyvien muutosten osalta huolellisesti eri toimialojen näkemyksiä kuullen. Kannatamme siis sinänsä esitettyjä muutoksia ja meidän tulee ne myös tehdä EU-säätelyn implementoimiseksi. Emme katso tarpeelliseksi lausua asbestityön näkökulmasta asiaan liittyvistä erilliskysymyksistä enemmälti.

Tuomme kuitenkin laajempaan asiana esille kaikkiin voimassa oleviin työturvallisuusmääräyksiin liittyvän huomattavan ankaran rikosoikeudellisen vastuun (RL 47 luku). Tämä liittyy myös nyt säädettäväksi esitettävään lainmuutokseen sekä asetuksella samassa yhteydessä annettavaan säätelyyn. Rikoslain 47 luvun 1 pykälä asettaa työnantajalle tai tämän edustajille (käytännössä kaikille esihenkilöille) erittäin laajan ja henkilökohtaisen rangaistusuhkaisen vastuun meillä voimassa olevien työturvallisuusmääräysten noudattamiseen liittyen.

Työturvallisuusrikosten tunnusmerkistö määräytyy käytännössä kaikkien meillä voimassa olevien työturvallisuusmääräysten perusteella. Työturvallisuusmääräyksiksi on rikoslain 47 luvun 8 pykälässä määritelty muun muassa työturvallisuuslaki ja kaikki sen nojalla annetut asetukset (niitä on useita kymmeniä) ja työterveyshuoltolaki ja sen nojalla annetut asetukset.

Työelämä
Anne Salomaa

2.9.2025

Voimassa olevan työturvallisuusrikoksia koskevan sääntelyn johdosta esihenkilöiden on hyvin vaikea tietää, miten toimimalla he voivat varmistua siitä, että he toimivat oikein ja varmasti välttävät rikoslaissa heille säädetyn henkilökohtaisen rangaistusvastuun mahdollisuuden. Työturvallisuussääntelyn osalta kaikkien määräysten rikkominen on säädetty rikosvastuun piiriin toisin kuin muussa työlainsäädännössä ja kiireellisesti tulisikin arvioida, voidaanko nykytilaa pitää kohtuullisena.

Työturvallisuussäännöksiin liittyvää rangaistusvastuuta ja sen laajuutta arvioitaessa tulee huomioida myös perustuslain 8 pykälässä säädetty rikosoikeudellinen laillisuusperiaate. Työturvallisuusrikosten tunnusmerkistö ei ole näkemyksemme mukaan ilmaistu tällä hetkellä sellaisella täsmällisyydellä, että tilannetta voitaisiin pitää kohtuullisena. Erityisesti herää kysymys, onko kaikkien työturvallisuusmääräysten perusteltua olla rangaistusvastuun piirissä ja miten työturvallisuusrikosten tunnusmerkistö tulisi määritellä, jotta sitä voitaisiin pitää kohtuullisena.

Työturvallisuussäännöksiin liittyvä kaksitasoinen rakenne (laki + lukuisat asetukset) vaikuttaa muodostuneen osin huomaamatta "maan tavaksi". Rikoslain 47 luvussa käytetty blankorangaistustekniikka johtaa kaikkien työturvallisuusmääräysten automaattiseen kriminalisointiin ilman sen tarkastelua, onko kriminalisoinnille perustetta. Näin ei tulisi olla ja tähän tulisi kiinnittää erityistä huomiota myös työnantajien sekä esihenkilöiden oikeusturvan varmistamisen näkökulmasta.

Käytettävä lainsäädäntörakenne voi olla aineellisen työturvallisuussääntelyn kannalta usein sinänsä perusteltu, jos asetuksella säädetty asia koskee vain rajatusti muutamia toimialoja, mutta se muodostuu rikosvastuun, sen laajuuden ja hahmottamisen kannalta ongelmalliseksi. Viime aikoina on ollut pyrkimyksenä säätää soveltamisalaltaan laajoista ja kaikkia työpaikkoja koskevista velvoitteista myös asetuksella. Esimerkkinä edellä todetusta mainittakoon vaikka suunnitelma antaa asetus psykososiaalisen kuormituksen hallintaan liittyen. Emme pidä tätä kehitystä hyvänä ja esihenkilöiden oikeusturvan kannalta kohtuullisena.

Työturvallisuussääntely laajenee koko ajan yhä uusille alueille, joiden arvioiminen perustuu henkilön subjektiiviseen kokemukseen ja joiden osalta ei ole mahdollista asettaa täsmällisiä ja tarkkarajaisia raja-arvoja. Pidämme työturvallisuussääntelyyn liittyvää nykytilaa ongelmallisena esihenkilöiden oikeusturvan näkökulmasta ja siksi katsomme tärkeäksi tuoda tätä asiaa esille myös tämän asiakokonaisuuden yhteydessä. Rangaistussäännöksiltä edellytetään suhteellisuusperiaatteen huomioimista eli rangaistavuutta on tarkoin harkittava ja huomioitava sen välttämättömyyttä. Pidämme ongelmallisena, että työturvallisuussäännösten muuttamiseen liittyvissä hallituksen esityksissä jätetään toistuvasti huomioimatta niihin liittyvän rangaistusvastuun näkökulma.

Työelämä
Anne Salomaa

2.9.2025

Näkemyksemme mukaan meillä on käsillä kaikkeen työturvallisuussäntelyyn liittyvä rangaistusvastuun järjestelmätason ongelma, joka tulisi selvittää mahdollisimman pikaisesti. Olemme tuoneet tätä asiaa toistuvasti esille, kun sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteltu erilaisia työturvallisuussäntelyyn liittyviä lainsäädäntömuutoksia ja katsomme, ettei sitä ole riittävällä vakavuudella huomioitu. Tästä syystä tuomme tätä rangaistusvastuuseen liittyvää laajempaa tilannekuvaa lausunnossamme eduskunnan tietoon.

Näkemyksemme mukaan oikeusministeriön toimesta tulisi laatia viipymättä selvitys työturvallisuussäännöksiin liittyvän rangaistusvastuun aiheellisesta laajuudesta ja arvioida kokonaisuus erityisesti esihenkilöiden oikeusturvan näkökulmasta sekä tehdä ehdotus asianomaisiin säännöksiin tarvittavista muutoksista. Vallitseva tilanne on jo sellaisenaan erittäin ongelmallinen esihenkilöiden oikeusturvan näkökulmasta ja muuttuu yhä ongelmallisemmaksi, kun työturvallisuussäntelyä esitetään joko kansallisin toimin tai EU:n kautta tulevan lisäsäntelyn johdosta laajennettavaksi.

Nykytilanne vaikuttaa kehittyneen hieman huomaamatta ja siitä syystä esitämme asiantilan kattavaa selvittämistä ja rangaistusvastuuta koskevan kansainvälisen vertailun (erityisesti pohjoismaat) laatimista viipymättä. Tämä asia ei voi mielestämme odottaa seuraavalle vaalikaudelle, koska siihen liittyy myös merkittäviä perustuslaillisia näkökohtia.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Anne Salomaa
asiantuntija